

Rábaszenthalmály

Településképi Arculati Kézikönyv

Egyeztetési változat

2018. május

RÁBASZENTMIHÁLY TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

TISZTELT RÁBASZENTMIHÁLYI ÉS LEENDŐ RÁBASZENTMIHÁLYI LAKOSOK!

A rábaközi települések kialakult képe és meglévő építészeti hagyományai megismerésének és megőrzésének, szerves továbbfejlesztésének az igénye fogalmazódik meg a helyi Településképi Rendelet megalkotásakor. E helyi rendelet összeállításának és elfogadásának azonban nélkülözhetetlen megalapozó dokumentuma jelen Településképi Arculati Kézikönyv, amelyet ajánlok a kedves olvasó figyelmébe.

Ez a kézikönyv tartalmazza Rábасzentmihály község múltját és irányt mutat a jövőbeli településfejlődéshez. Jól kirajzolódik védelemre érdemes örökségünk, amelynek megóvása közös érdekünk. A múltbeli építészeti hagyományokból táplálkozva ajánlom megépíteni a mai, korszerű anyagok és technológia felhasználásával az új épületeiket. A hagyomány és modernizáció együtt biztosítja községünk fejlődését.

Fogadják szívesen azokat az ajánlásokat, amelyek ebben a szellemben fogalmazódtak meg, annak érdekében, hogy leendő épületink, valamint közterületeink alakításával egyedi arculata legyen községünknek.

Önkéntes alkalmazásuk biztosíthatja, hogy lakóépületeink egyszerre legyenek egyediek, funkcionálisan kielégítőek, anyaghasználatukban korszerűek, energiateljesítményükben takarékosak és hatékonyak, ugyanakkor erősítsék településünk nyugodt, hangulatos „rábaközi falu” jellegét.

Remélem, hogy az elkészült és későbbiekben szükség szerint aktualizálható Településképi Arculati Kézikönyvünkkel hozzájárulunk minél több ember számára településünk vonzóvá tételéhez és építészeti múltjából gyökerező fejlődéséhez.

Rábасzentmihály, 2018. május

Horváth Gábor Rábасzentmihály polgármestere

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	6
2. Rábaszentmihály bemutatása	8
3. Örökségünk	9
A település rövid története.....	9
Településszerkezeti fejlődés	10
A településképi szempontból meghatározó építészeti értékek, településképi jellemzők.....	13
Természeti örökség.....	18
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása	21
Hagyományos falusias lakóterület	22
Gazdasági területek	25
Zöld területek, sportolási területek	26
Temető.....	27
Beépítésre nem szánt védett területek	28
Beépítésre nem szánt egyéb területek	29
5. Építészeti útmutató.....	30
Az építés tízparancsolata	31
A felújítás tízparancsolata.....	31
Telepítés.....	32
Magasság	33

Tetőhajlásszög.....	34
Tetőforma	34
Anyaghasználat, színek	35
Kerítések.....	36
Utcák, terek, parkok.....	37
6. Jó példák.....	38
Ajtók, ablakok.....	39
Részletek	40
Homlokzatképzés	42
Kerítés jó példák más településről.....	44
Kertek	45
7. Jó példák – sajátos építményfajták.....	52
8. A fényszennyezés elkerülését szolgáló szabályozás javaslata a LONNE ajánlásokat alapul véve	54
Impresszum.....	56

1. Bevezetés

Az építészeti szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között.

Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnék, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis.

Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

2. Rábasantmihály bemutatása

Rábasantmihály község a Nyugat Dunántúlon, Győr-Moson-Sopron megyében a Rába mentén a téti járásban található.

A község Tétől 10 km-re északnyugatra, Csornától 23 km-re délkeletre, Győrtől 28 km-re délnyugatra fekszik. A község a történelmi Győr vármegye egyik nyugati határtelepülése. A községet a Rába-folyó jobb partján találjuk. Rábacsécsénnyel szemben. A két falut híd köti össze. A falu határát nyugaton a Rába, keleten a Marcal képezi.

Megközelíthető a 83-as főút irányából Tétről Enese irányába haladva, vagy a 85-ös főút irányából Rábacsécsényen áthaladva.

A 485 lakosú, 1097 hektár területtel rendelkező község közigazgatásilag a Téli Körsjegyzőséghez tartozik.

3. Örökségünk

A település rövid története

A régészeti kutatások során leleteket találtak ezen a területen a csiszolt főkorból, a bronzkorból és a római korból. A község Árpád-kori település. Az 1204-ből származó oklevél „Rába-földnek” nevezte, amit II. Endre király Puk Tamás comesnek adományozott. Harminc évvel később keletkezett oklevélben, mint „terra Raba alias Zent Mihal” alakban fordult elő a község elnevezése. 1361-ben nevezik a falu védőszentjével kapcsolatosan „Zentmihal”-nak.

1609-ben ezt a települést is elfoglalta a török. 1627-ben török ura Tobak Saban Ibrahim zaklatása elől a lakosság elmenekült. A török uralom alatti években a falu elnéptelenedett, de a következő évtizedekben folyamatosan visszatértek a rábaszentmihályiak. Ebben az időben már protestáns temploma és lelkésze is volt. A XVII. században a Nádasdyaké volt a falu nagy része. Nádasdy Ferenc halála után a birtok visszaszállt a koronára, majd az Esterházy-hercegek kapuvári uradalmához tartozott. 1848 előtt úrbéres község. 1859-ben nagy tűzvész pusztított a faluban. A falu háromkaréjos római katolikus temploma az 1740-es években épült, mely az 1859-es tűzvész által elpusztult, majd újjáépítették.

A XX. század első évtizedeiben a falu területe 871 kh volt, melyből 40 kh volt a községi tulajdon. Lakossága 636 főt számlált. Közigazgatásilag a mórchidai körjegyzőséghez tartozott. A két világháború rengeteg szenvedést okozott a falunak. A halottak emlékét, bár kicsit megkésve, kőbe véste az utókor.

Az ötvenes évtizedektől a termelőszövetkezeti gazdálkodás volt a jellemző. A kistelepülésen elmúlt évtizedekben a lélekszám rendkívül gyorsan fogyott. Ennek egyik fő oka volt a községi lét megcsorbitása. A szomszédos Rábacsécsénnyel 1972-től egészen 1989-ig volt egyesítve. A község elvesztette önálló karakterét. A rendszerváltás előtti évben sikerült az önállóságát visszaszerezni, s a kezdés éveit nagy feladatok elé állították az 1990-ben megalakult önkormányzatot. Legfontosabb tevékenysége az elmaradt infrastruktúra kifejlesztése, pótlása volt.

2018-ban a község önkormányzata gluténmentes tésztaüzemet alakított ki, mely több helyi lakosnak ad munkát.

Településszerkezeti fejlődés

A településszerkezeti fejlődést a katonai térképeken követhetjük végig. Az első katonai felmérésen látszik, hogy a település ősi magja a mai Béke utca, Kis utca és a Kossuth Lajos utca Kis utca és Rákóczi utca közötti szakasza. Ezek már a 18. században is meglévő utcák voltak. Már az első katonai felmérési térképen látszik a templom. A templom körüli orsószerű teresedés már ebben az időben is megvolt. A történeti településrészben számos régi épület őrzi a múlt század építészeti emlékeit.

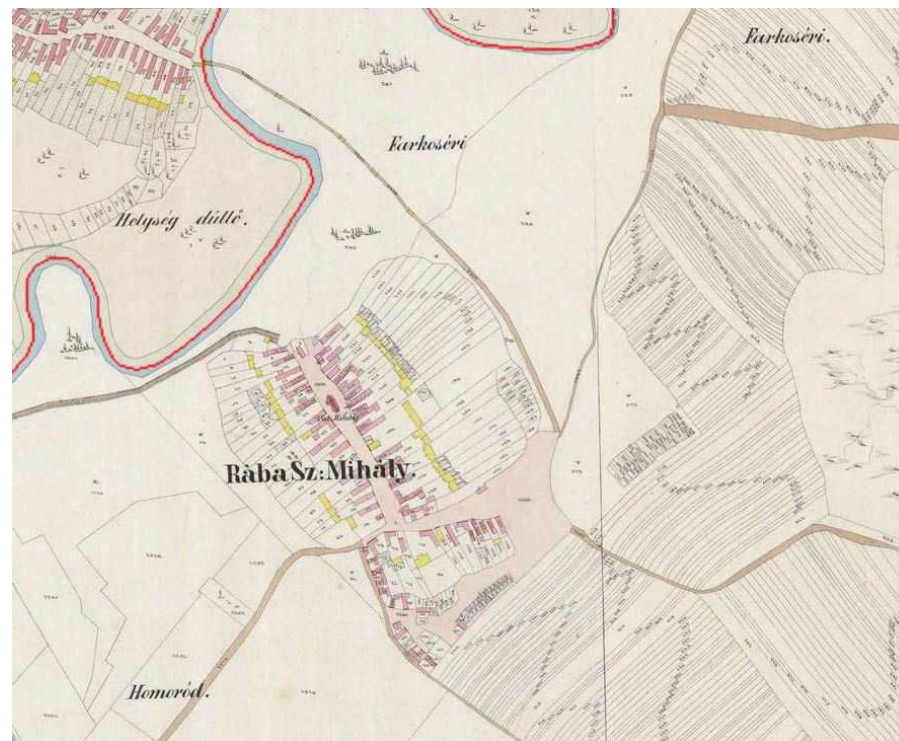
*Rábaszentmihály az első katonai felmérésen
(1783-1787)*

*Rábaszentmihály a második katonai felmérésen
(1806-1869)*

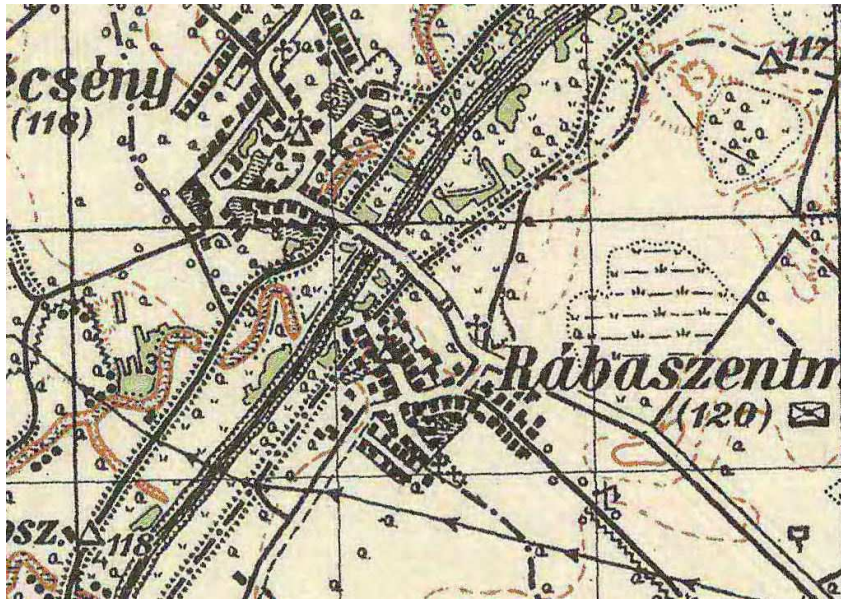

*Rábaszentmihály a harmadik katonai felmérésen
(1869-1887)*

*Rábaszentmihály kataszteri térképe
(1857)*

A harmadik katonai felmérési térkép és a nagy precizitású 1857-es kataszteri térkép a falu 19. század közepén meglévő szerkezetét mutatja. A 18. századi állapothoz képest jelentős változás nem látható. A telkek végén végighúzódó zárt sorú gazdasági épületsor mára már nyomaiban sincs meg, de helye több telek esetében a mai légifotót vizsgálva visszaköszön a telkek művelési módjának határaként vagy az Ady Endre utcai telkek hátsó határaként.

*Rábászentmihály
Magyarország Katonai Felmérése
(1941)*

Az 1941-es katonai térképen már a mai településszerkezet köszön vissza. Már látszik az összekötő híd Rábacsécsény irányába a Rábán. A 20. század első felében épült ki a Táncsics Mihály utca és a Rákóczi utca.

A 20. század második felében a Dózsa György utcával és a József Attila utcával bővült a falu, és érte el mai településszerkezetét.

Rábászentmihály mai településszerkezete

A településképi szempontból meghatározó építészeti értékek, településképi jellemzők

Műemlékek

Országos műemléki védelem alatt áll a 370 hrsz-ú Béke utcában található római katolikus templom.

XVII. század második felében barokk stílusban átépítették (1740 körül). Az 1859-es tűzvész után újjáépült. Érdekessége, hogy mesterséges dombra épült. A berendezései: a Mária-szobor, a fő- és mellékoltárok és a szószék is barokk stílusú.

A templom műemléki környezetébe 342, 369, 368/1, 344, 343, 16/1, 14/1, 13 hrsz-ú telkek tartoznak.

Helyi védett értékek

Helyi védelemben részesül a községben két kőkereszt, a Mária szobor és egy hősi emlékmű. épület és 3 szakrális érték.

Helyi védett építmények:

1. Kőkereszt: Béke utca, 370 hrsz, („1873”-as felirattal)
2. Kőkereszt: Ady utca, 52/20 hrsz. „1873, 1953, 1973”-as felirattal
3. Mária szobor: Béke utca és Kossuth utca kereszteződése, 368/1 hrsz („1935”-ös felirattal)
4. Hősi emlékmű: Béke utca, a templom mellett, 370 hrsz.

*I. Kőkereszt a templom előtt
370 hrsz*

*Kőkereszt az Ady utca elején
52/20 hrsz*

Szent István szobor

I. és II. világháború hősiének emlékműve

Nem helyi védett, de helyi védelemre érdemes értékek Rábaszentmihályon:

*Kopjafa a templomkertben
Talapzatán:
„1204-2004
KISALFÖLD-RÁBASZENTMIHÁLY”*

*Nyilasy Ferencz
helybéli plébános síremléke
1862*

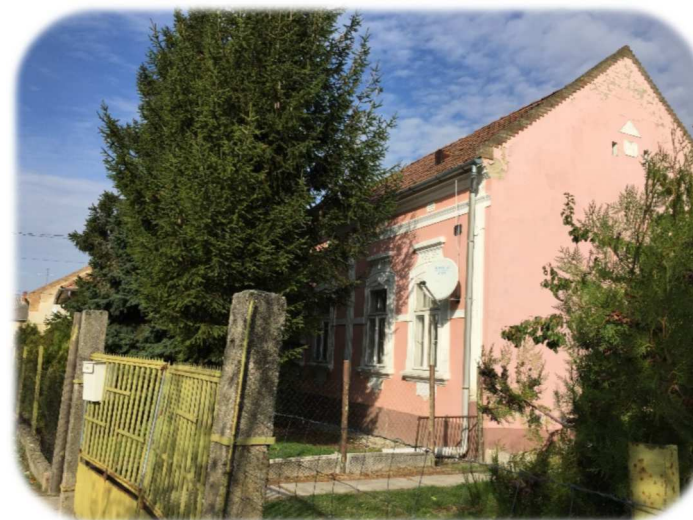
*Kőkereszt a temetőben
1941*

Rákóczi Ferenc utca

Táncsics Mihály utca 1.

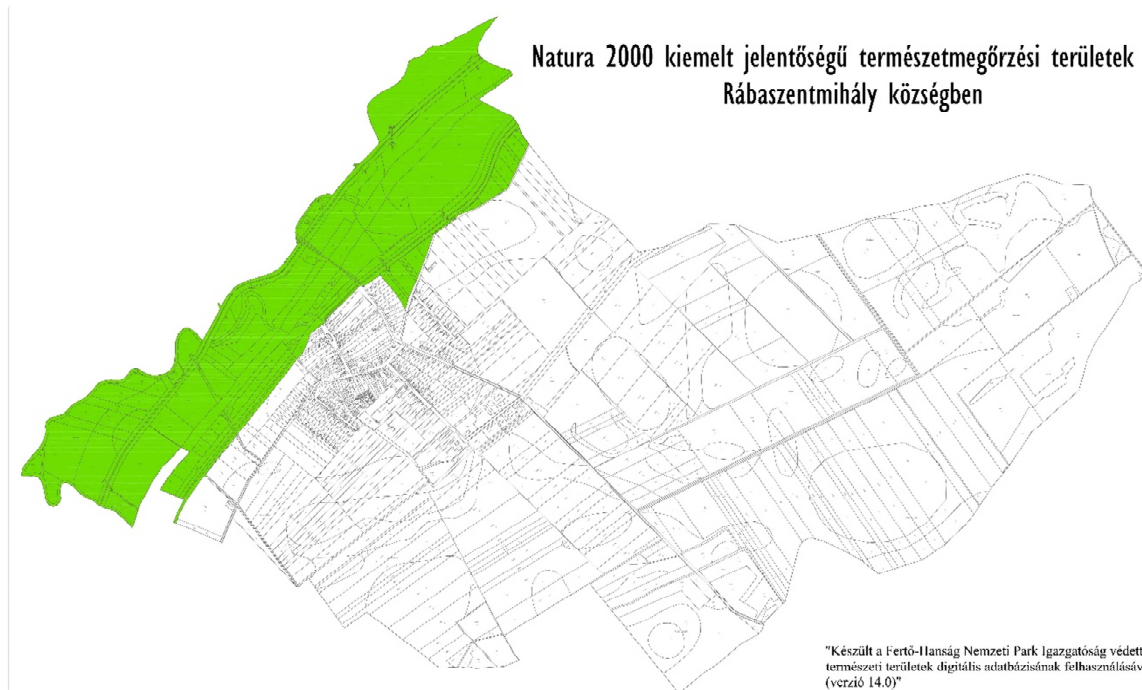

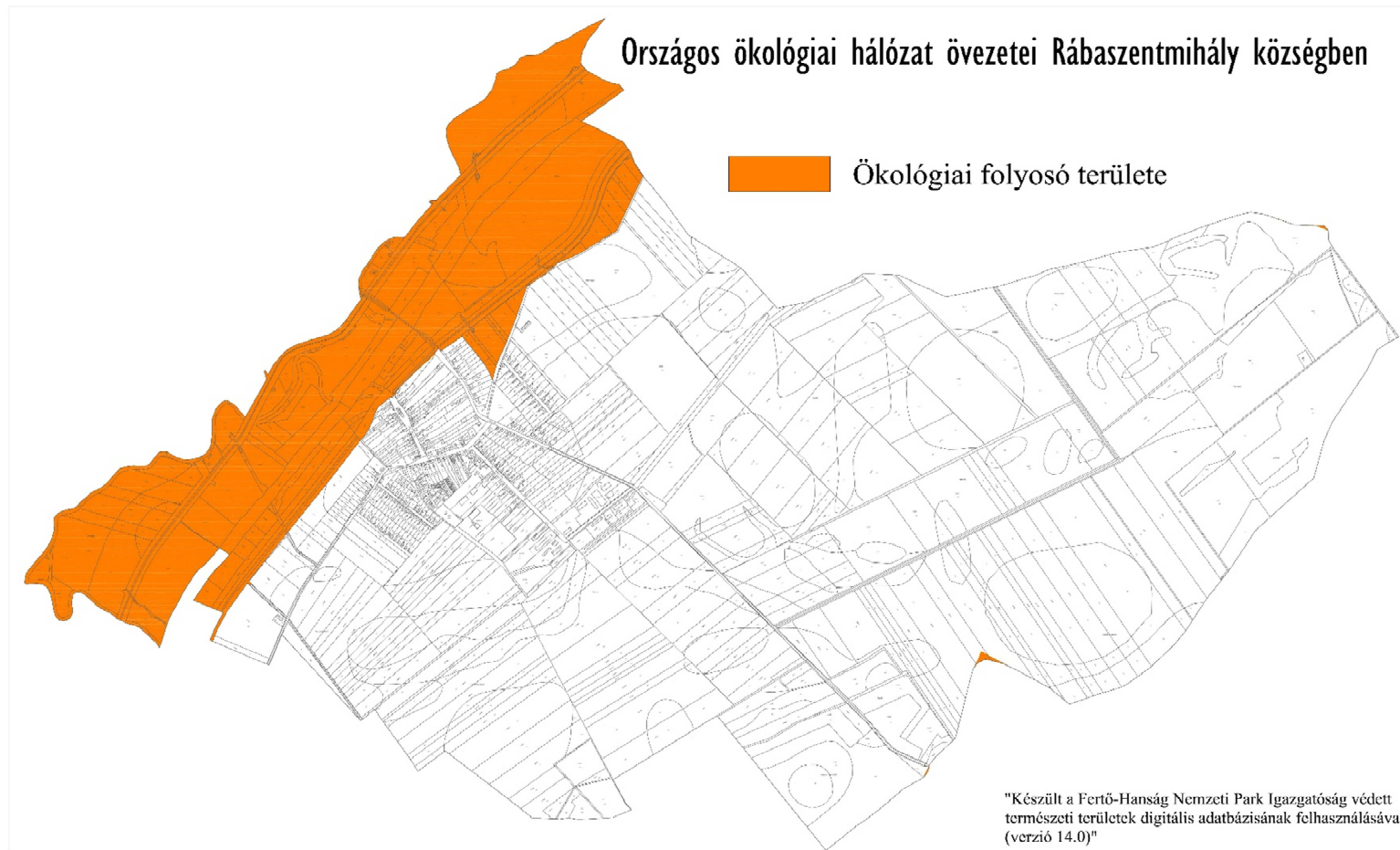
Rákóczi Ferenc utca 28.

Természeti örökség

Rábaszentmihály közigazgatási területét nem érinti országos jelentőségű védett természeti terület.

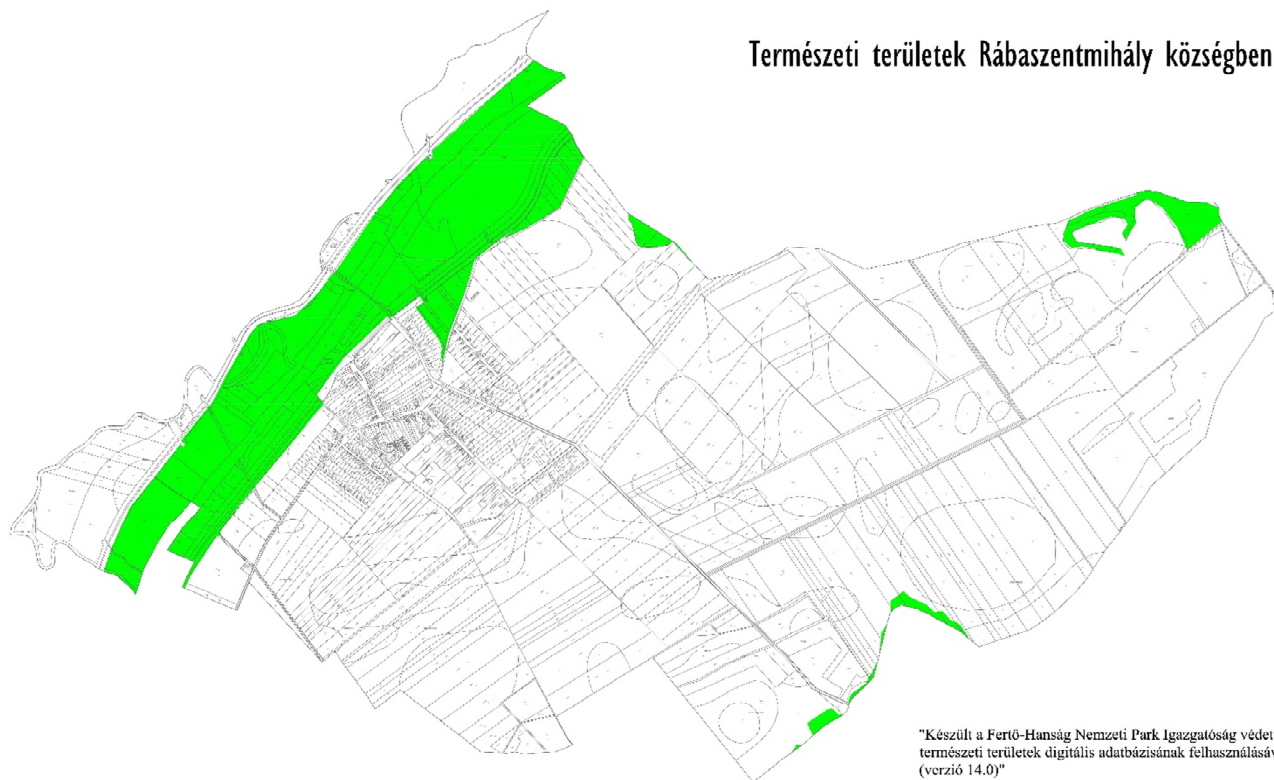
A község közigazgatási területét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben kihirdetett, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010.(V.11.) KvVM rendelettel közzétett Natura 2000-es területek közül a HUFH20011_Rába elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek érintik.

Rábamentmihály közigazgatási területén az országos ökológiai hálózat övezetei közül az ökológiai folyosó övezet megtalálható. Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény tartalmazza az országos ökológiai hálózatra és annak övezeteire vonatkozó előírásokat.

Természeti területek Rábaszentmihály községben

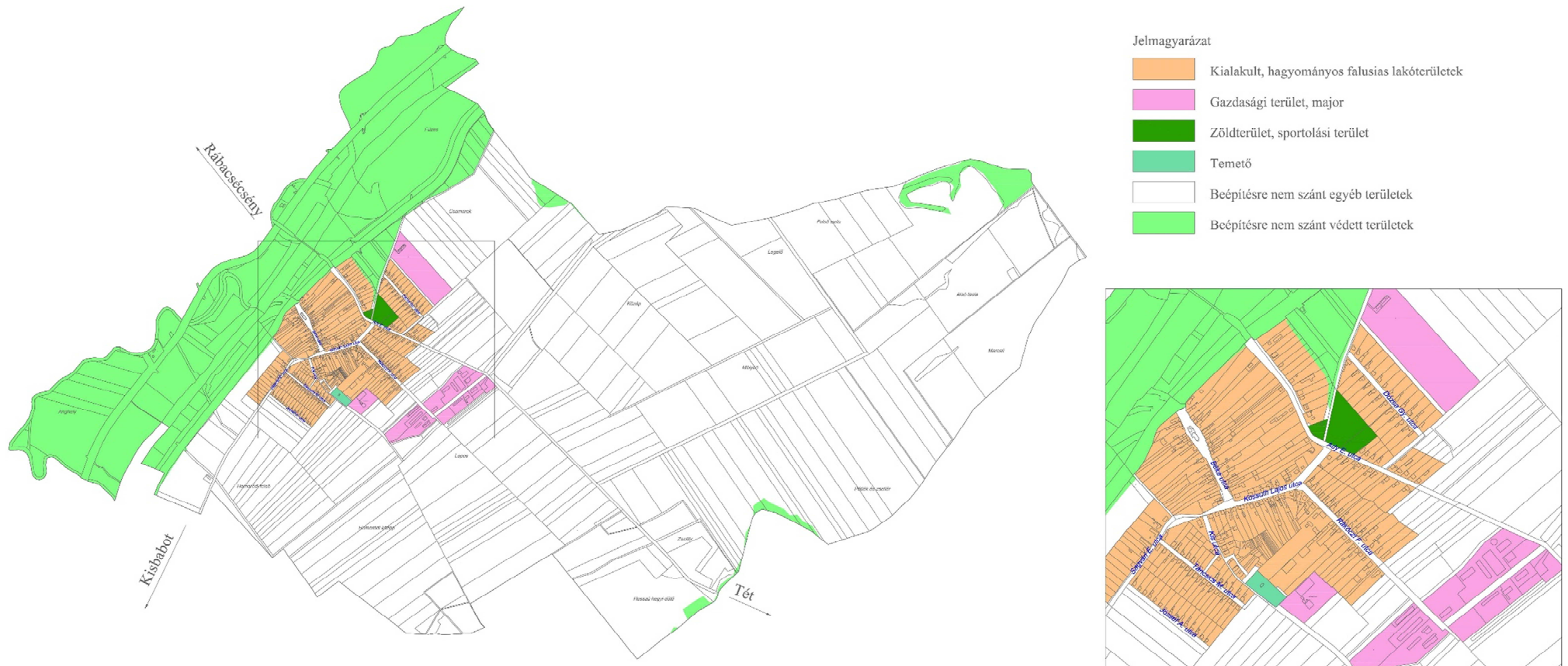
"Készült a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett természeti területek digitális adatbázisának felhasználásával. (verzió 14.0)"

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 30/A. § (1) bekezdése értelmében a mocsár, a nádas és a sziklás terület természetközeli területnek minősül. A természetközeli területeken épületet elhelyezni nem szabad.

2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet alapján Rábaszentmihály közigazgatási területe a „Fontos” besorolású Rába-mente érzékeny természeti terület által érintett. Ezeken a területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytakasulások) és élőhelyek megóvására.

4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása

Hagyományos falusias lakóterület

A teljes lakóterület hagyományos falusias karakterű, az egész településen jellemzően vegyes az utcakép.

A korabeli kataszteri térkép alapján Rábaszentmihály történeti települése a mai Béke utca, Kossuth Lajos utca, Kis utca. A korai településmag a templom körül, illetve a mai Béke utca, Kossuth Lajos utca, Kis utca vonalában alakult ki. A hagyományos telekszerkezet, telekstruktúra, településkép megtartása érdekében ezen a területen a telekegyesítések, telekosztások tekintetében javasolt megtartani az oldalhatáros beépítési módot és a kialakult telekformákat.

Az 1950-90-es évek épületei is már többféle megoldással épültek zömében cserépfedésű sátor-, nyeregtetős változatú földszintes házak, de néhány többszintes és palafedésű lakóépület is megtalálható. Az újabb építésű lakóházak is nagyon eltérőek anyaghasználatban, tömegelrendezésében, szintmagasságban és stílusban is.

A település intézményei is jellemzően magastetős, cserépfedésű földszintes épületek.

Bár szinte minden lakóutcában találunk egységes megjelenésű utcaszakaszt, de összességében mégis inkább a vegyes kép a jellemző a községre, de a széles közterületek, előkert nélküli kialakítás nagyon hangulatossá teszi a településképet.

Kossuth Lajos utca utcakép

Az Önkormányzati Hivatal épülete

Vendéglő és Nemzeti Dohánybolt

Falumúzeum

Táncsics utca utcakép

Táncsics utca utcakép

József Attila utca utcakép

Új lakóházak a Táncsics Mihály utcában

Dózsa utca utcakép

Béke utca utcakép

Gazdasági területek

Rábaszentmihályon működő nagyobb gazdasági terület a falu szélén a lakott területeken kívül, a Rákóczi Ferenc utca délkeleti végén a régi major területén alakult ki. Itt jellemzően magastetős kialakítású hosszú gazdasági épületek szellősen helyezkednek el. Az épületállomány vegyes képet mutat.

A terület településképi szempontból meghatározó, mivel településközi út mellett fekszik, ezért a kialakult védőzöldsáv fenntartása és a hiányzó részen telepítése indokolt. Bővítésre a kialakult terület mellett van lehetőség.

Zöld területek, sportolási területek

Az Ady Endre utcában alakították ki a község sportpályáját.
A templom környezetében található teresedés rendezett zöldterület,
mely az emlékműveknek ad helyet.
A településen egyelőre nincs kialakított modern játszótér, de a
sportpálya környezetében elegendő önkormányzati terület áll
rendelkezésre, ahol e funkció is kialakítható.

Temető

A Kis utca folytatásában kialakult gyalogút és a Táncsics Mihály utca végén található a község temetője. A rendezett sírkertet áttört betonkerítés választja el a környező lakótelkektől. A temető közepén áll a magastetős cserépfedésű ravatalozó. A temető bejáratánál igényes kovácsoltvas kapu áll.

Beépítésre nem szánt védett területek

A település a Rábaköz keleti peremén fekszik. Felszíne síkság, melyet kisebb homokos hátaak tesznek változatossá. A Rábaköz növényvilága a hosszú idő óta civilizált, mezőgazdasági művelés alá vont területek jellegzetességeit mutatja. A vidéket természetes állapotában eredetileg erdőség borította, a hajdani tölgyes erdőket azonban régen kiirtották.

A település határában a Rába partján ártéri rétek, erdők, gazdag növény- és állatvilág tárul elénk.

A beépítésre nem szánt védett területeken olyan természetkímélő gazdálkodási módokat kell alkalmazni, amelyek biztosítják az élőhelyek védelmét, a biodiverzitás, a tájképi és kultúrtörténeti értékek együttes megőrzését.

Beépítésre nem szánt egyéb területek

A beépítésre nem szánt területek körébe tartoznak mindazon területek, amelyeken a jövőben nem lenne kívánatos nagyobb épületállomány megjelenése. Rábaszentmihály beépítésre nem szánt egyéb területei zömében átlagos vagy jó minőségű szántóterületek, gyepek, legelők, melyek mezőgazdasági művelés alatt állnak. A kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, történelméhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában, erősítésében. A tanyás beépítés nem jellemző a községre, ezek lehetőségét kizárni mégsem cél, de fontos, hogy a tájképben továbbra se az elszórt mezőgazdasági, esetleg lakóépületek domináljanak.

5. Építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház vagy egy középület nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

Az építés tízparancsolata

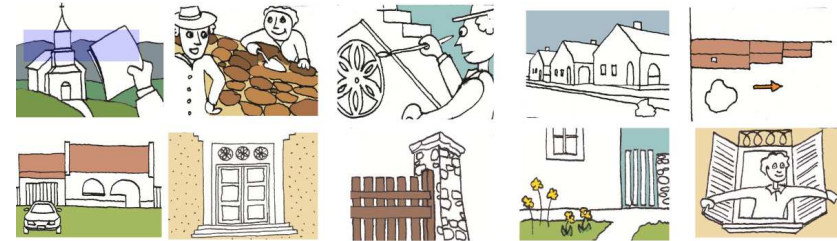
(Krizsán András nyomán)

1. Mielőtt új épületet tervezel, kétszer is gondold meg, hogy a régit nem lehet-e felhasználni!
2. A tervezéssel építész bízál meg!
3. Ne feledd, hogy az építés közügy is!
4. Próbáld alkalmazkodni a kialakult beépítéshez és utcaképhez!
5. A telek beépítésénél ne csak házban, hanem udvarban és térfalakban is gondolkozzál!
6. Az udvart úgy tervezd, mint a házat: olyan helyiségekről van szó, amely fölül csak a tető hiányzik!
7. Az oldalhatáron álló beépítést ne a szegénység, hanem a józanság és a kulturáltság jelének tekintsd!
8. Használd a hagyományos környezetkultúra elemeit: a tornácot, a falazott kerítést, a tetőfeljárót, és töltsd meg új tartalommal!
9. Az épület homlokzatánál alkalmazd a harmonikus arányrendszer törvényeit!
10. A kevesebb több: az egyszerűség nemessé tesz!

A felújítás tízparancsolata

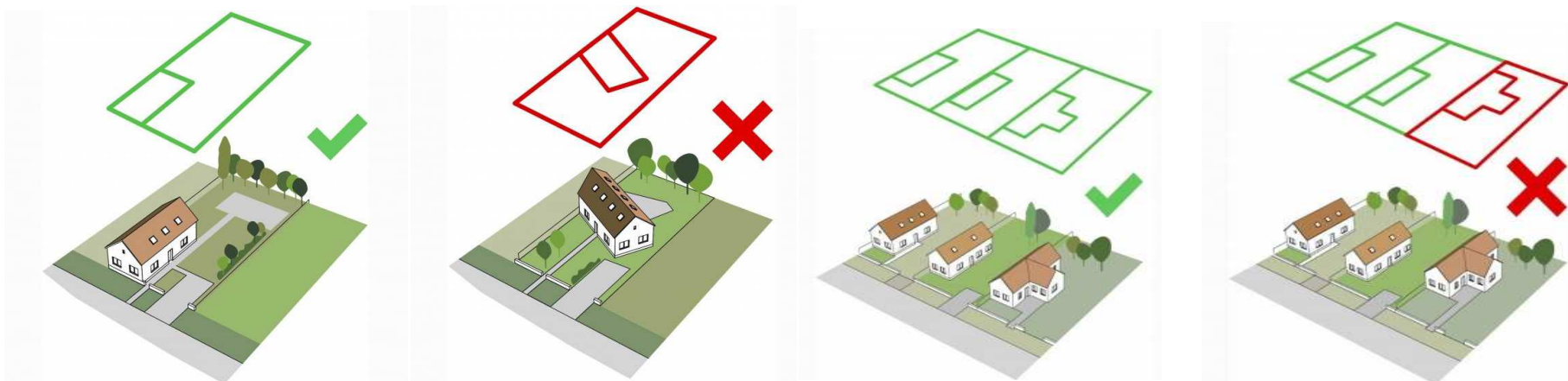
(Krizsán András nyomán)

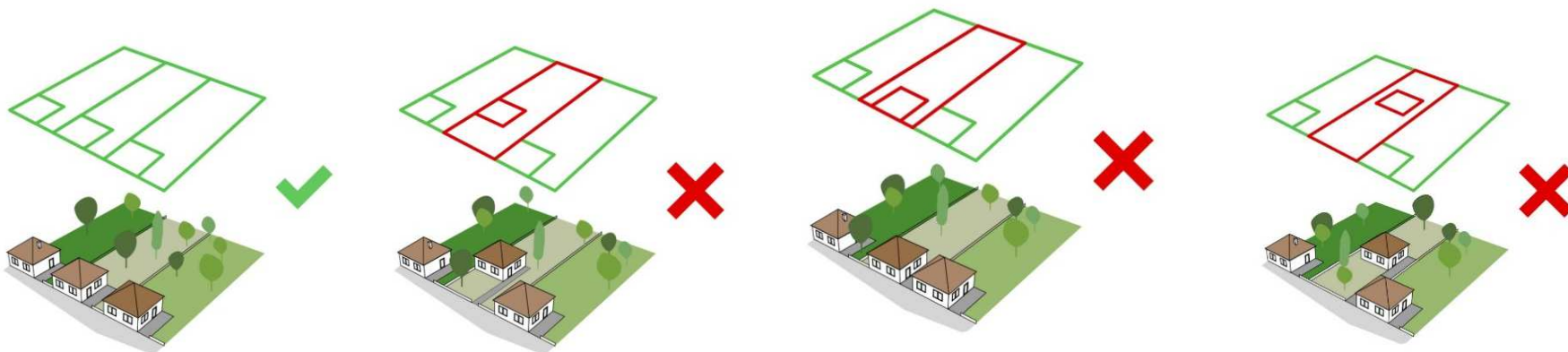
1. Ismerd meg környezeted értékeit, mielőtt hozzányúlsz!
2. Mutass példát szomszédaidnak és kövesd a jó példát!
3. Újítsd fel az eredeti építészeti tagozatokat és díszítéseket, mert az Istenek a részletekben laknak!
4. Használd ki a hagyományos beépítés előnyeit!
5. Először az udvar felőli szárnyat bővítsd és tetőtéri ablakot is csak az udvarra nyiss!
6. Garázst az utcára ne nyiss, a melléképületet a lakóházzal vagy a falazott Kerítéssel szervesen építsd egybe!
7. Próbáld rekonstruálni a hagyományos ablakosztást, mert a homlokzat a ház arca, ablaka pedig a szeme!
8. Cseréld ki a vaslemez kaput hagyományos fakapura!
9. Ápold a ház előtti virág- és növény sort, mert a tied!
10. Ne zárkózz be, hanem lépj ki és segíts másoknak is!

Telepítés

A településen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családiház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

A településen több utcaszakasznál (leginkább a történeti településrészen) a családiházak telepítése előkert nélküli, oldalhatáron álló. Új családi ház építése esetén a telepítést ezeken az utcaszakaszokon a telek oldalhatárára, előkert nélkül javasolt kialakítani.

Magasság

Rábaszentmihályon a családi házak magassága közel azonos. Jellemzően a 80-as, 90-es években építettek többszintes családiházakat.

A meglévő épületek közé épülő új háznak illeszkedni kell környezetükhöz. A túl magas házak nem illeszkednek Rábaszentmihály

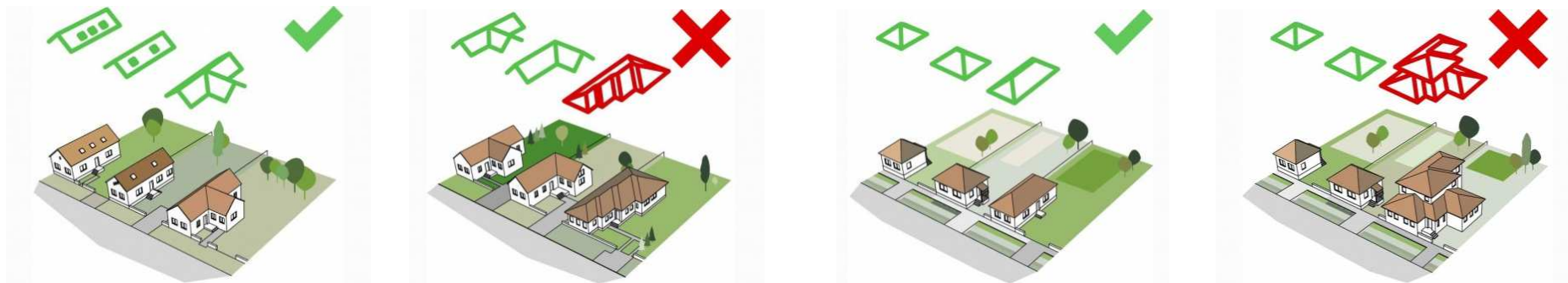
Tetőhajlásszög

Rábaszentmihályon a családiházak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házak tetőhajlásszögének illeszkedni kell környezetükhöz. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a rábaszentmihályi utcaképekbe.

Tetőforma

Rábaszentmihály történeti településrészén a családiházak tetőformája jellemzően egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembevételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz illeszkedő tömegű és tetőformájú.

Anyaghasználat, színek

Rábaszentmihály épületeinek színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

A településen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

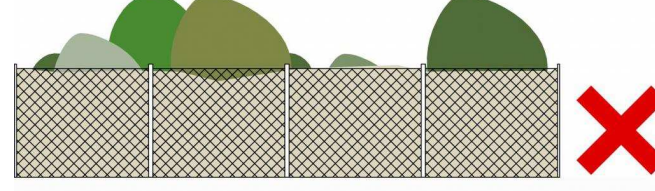
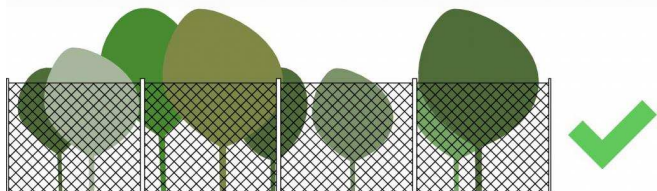
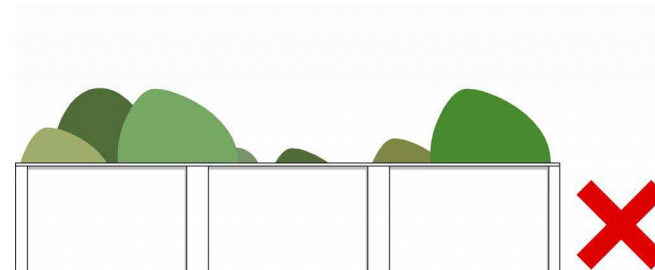
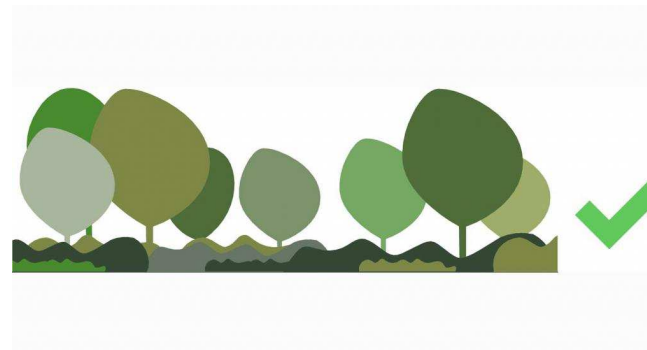
Kerítések

Rábaszentmihályon az áttört kerítés kialakításnak van hagyománya.

Az előkert nélküli telkeknél a kerítés, - szűkebb telkeknél néhol csak a kapu - az épületeket köti össze. Javasolt az áttört kapu, kerítés kialakítás. Ha mégis tömör kaput építünk, javasolt természetes fa anyaghasználat, kisebb mintákkal áttörve.

A kerítés náddal való befedése nem illeszkedik a rábaszentmihályi utcaképbe, nem javasolt.

Az áttört kerítés mellett sövénytelepítéssel optikailag elválasztható a kert, mégsem ad falszerű megjelenést.

Utcák, terek, parkok

A parkok, terek a közösségi élet színhelyei, ezért megjelenésükre fokozott hangsúlyt kell fordítani. A közterületen elhelyezett utcabútorok stílusának, a díszburkolatoknak illeszkedniük kell a közterület arculatához. A kialakult helyzethez való alkalmazkodással egységes látványt teremthetünk.

Környezetünkhöz alkalmazkodni nem csak épületeinkkel tudunk, hanem az előkertjeinkben, utak mentén alkalmazott fajokkal is. Egy-egy díszesebb előkertkert, egy nyírott sövény vagy a felsővezeték el nem érő fák kellemes, rendezett látványt nyújtanak.

A portánk előtti terület ápolásával, tudatos utcafásításra javasolt fafajok megválasztásával, dísznövények telepítésével harmonikus utcaképet teremthetünk.

6. Jó példák

Új ház építéskor, átalakításkor az épület tömegalakítása településképi szempontból is kiemelkedő szereppel bír. A túldimenzionált házak építése mindenképp kerülendő. A tömeg alakítása egyrészt függ a környező épületek tömegétől, méreteitől. A túl nagy tömegű, terjedős épület elnyomja a környező, kisebb épületeket, jelentősen rontva az utcakép összhatását. Javasolt a nem túl széles épületek kialakítása, a nagy tömeg hagyományos arányúvá alakítása, vagy legalább az utcai homlokzat tömegének szűkebbre szabása. Az egyszerű, falusias környezetbe illeszkedő tömegformálás nemcsak településképi szempontból előnyös, hanem épületenergetikailag is, illetve a kertkapcsolat megteremtése, a ház és a kert együttélése is könnyen megteremthető.

Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják.

A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük ezt.

A népi építészet házain, régi középületeken fából készült, osztott ablakokat, ajtókat használtak. Rábасzentmihályon a leginkább elterjedt a barna és a fehér színek alkalmazása volt. A jellegzetes formájú oromzati padlásablak használata a mai épületeknek is esztétikus megjelenést biztosít.

Jellemzően az épületek ablakai inkább álló arányúak. Gyakori a zsalugáteres árnyékolás, mely a mai épületeknek is kedvező megjelenést ad.

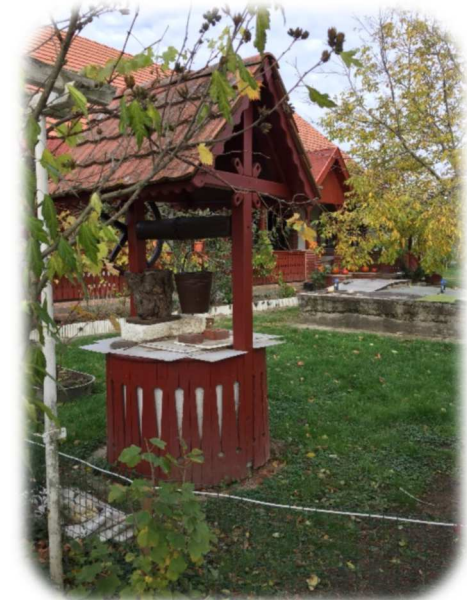
Részletek

A madáretető a téli napokon a madaraknak nagy segítség, de kedves formájával a kert díszé lehet.

A kerítés, homlokzati színhasználathoz igazodó postaláda, házszámtábla megnyerő hatást ad.

A téglahomlokzati díszítő elemként történő felhasználása, a házszámtáblák, utcanev táblák természetes anyaghasználatát kedvező képet mutat.

A régi kutak felújítása a kert díszéi és időbeni folytonosságot sugallnak.

Homlokzatképzés

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenít. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Kerülendő az utca felé a garázkapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázkapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, ezen túl természetes, (pl. fa) anyaghasználattal, minimális boltív alkalmazásával enyhíthetünk az erőteljes ipari megjelenésen.

Ha az épület utcai homlokzatán nyitott garázskapu nagyon hangsúlyosan jelenne meg, és az udvar szélessége lehetővé teszi a ráfordulást, érdemes a garázskaput az oldalsó homlokzatra helyezni.

Szép példa erre ez a ház, ahol az utcai homlokzaton nyitott zsalugáteres ablakok illeszkednek a környezetben kialakult utcaképhez. A garázskapu oldalra való áthelyezésével funkcionálisan ugyanúgy működik a ház.

Jó példa az ipari jelleg elkerülésére ez a ház, ahol a fa garázskapu, és a téglahomlokzati használatával az utcáfrontra helyezett garázskapu is hangulatos megjelenést ad.

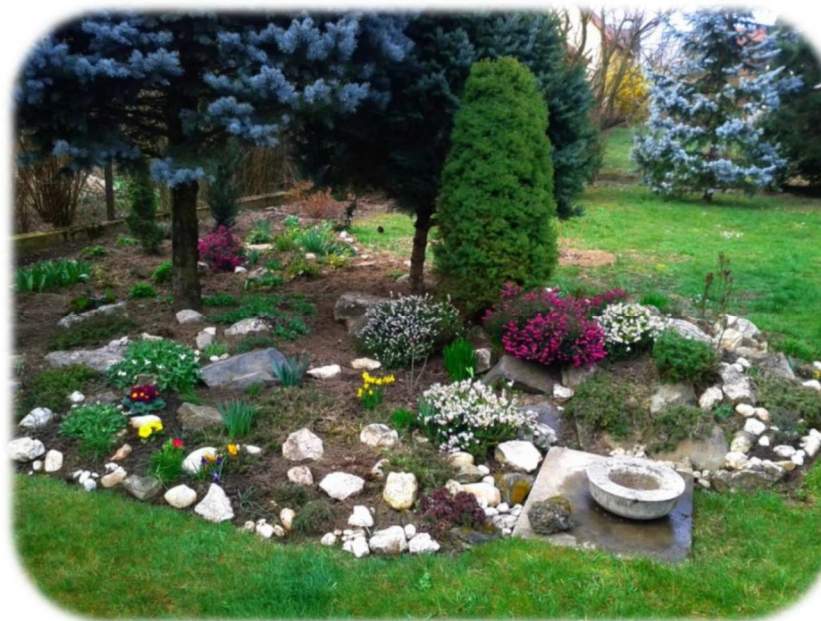
Kerítés jó példák más településről

Kertek

Kertünk teremti meg a természettel való kapcsolódást; a rekreáció, pihenés színtere, de haszonkertként is funkcionálhat.

Az építészetben alkalmazott elvek itt is ugyanúgy megjelennek: arányok, tömegformálás, színek, stílusok formájában. De a kert nem csak alkotás, hanem a kikapcsolódás helyszíne, amelynek szépségét - rendszeres gondozással, megfelelő növényalkalmazással – akár egész évben élvezhetjük. Érdemes időt, fáradságot szánni rá, mert kertünk nem csak szépségével hálálja meg a törődést: a fák nyáron árnyékot biztosítanak, télen pedig beengedik a napfényt otthonunkba. A környezeti adottságoknak megfelelő fajok megválasztásához, kertünk tervezéséhez, fenntartásához is kérhetjük szakember segítségét.

Természet- és tájvédelmi szempontból növénytelepítésre javasolt fajok listája

Őshonos fafajok

<i>Tudományos név</i>	<i>Magyar név</i>
<i>Acer campestre</i>	mezei juhar
<i>Acer platanoides</i>	korai juhar
<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar
<i>Acer tataricum</i>	tatár juhar
<i>Betula pendula</i>	közönséges nyír
<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán
<i>Fraxinus angustifolia subsp. pannonica</i>	magyar kőris
<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris
<i>Fraxinus ornus</i>	virágos kőris
<i>Malus sylvestris</i>	vadalma
<i>Populus nigra</i>	fekete nyár
<i>Populus termula</i>	rezgő nyár
<i>Prunus avium</i>	madárcseresznye
<i>Prunus padus</i>	zselnicemeggy
<i>Pyrus pyraeaster</i>	vadkörte
<i>Quercus cerris</i>	csertölggy
<i>Quercus petraea</i>	kocsánytalan tölgy
<i>Quercus pubescens</i>	molyhos tölgy
<i>Quercus robur</i>	kocsányos tölgy
<i>Salix alba</i>	fehér fűz
<i>Sorbus aria</i>	lisztes berkenye
<i>Sorbus aucuparia</i>	madárberkenye
<i>Sorbus domestica</i>	házi berkenye
<i>Sorbus torminalis</i>	barkóca berkenye
<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs
<i>Tilia platyphyllos</i>	nagylevelű hárs
<i>Ulmus glabra</i>	hegyi szil
<i>Ulmus laevis</i>	vénicszil
<i>Ulmus minor</i>	mezei szil
<i>Staphylea pinnata</i>	mogyorós hólyagfa

Őshonos cserjefajok

<i>Tudományos név</i>	<i>Magyar név</i>
<i>Berberis vulgaris</i>	közönséges borbolya
<i>Cerasus fruticosa</i>	csepleszmeggy
<i>Cornus mas</i>	húsos som
<i>Cornus sanguinea</i>	veresgyűrű som
<i>Coryllus avellana</i>	közönséges mogyoró
<i>Cotinus coggygria</i>	cserszömörce
<i>Cotoneaster niger</i>	fekete madárbirs
<i>Crataegus laevigata</i>	kétfibés galagonya
<i>Crataegus monogyna</i>	egyfibés galagonya
<i>Euonymus europaeus</i>	csíkos kecskerágó
<i>Euonymus verrucosus</i>	bibircses kecskerágó
<i>Hedera helix</i>	közönséges borostyán
<i>Ligustrum vulgare</i>	közönséges fagyal
<i>Lonicera xy</i>	ükörke lonc
<i>Prunus spinosa</i>	kökény
<i>Prunus tenella</i>	törpemandula
<i>Rosa canina</i>	gyepűrózsa
<i>Rosa pimpinellifolia</i>	jajrózsa
<i>Rubus caesius</i>	hamvas szeder
<i>Salix cinerea</i>	rekettyefűz
<i>Spiraea media</i>	szirti gyöngyvessző
<i>Viburnum lantana</i>	ostorménfa
<i>Viburnum opulus</i>	kányabangita
<i>Vinca minor</i>	kis télizöld meténg

Telepítésre javasolt egyéb fa- és cserje fajok

<i>Tudományos név</i>	<i>Magyar név</i>
<i>Acer ginnala</i>	tűzvörös juhar
<i>Aesculus carnea</i>	vadgesztenye
<i>Aesculus hippocastanum</i>	vadgesztenye
<i>Catalpa bignonioides</i>	szivarfa
<i>Colutea arborescens</i>	sárga borsófa
<i>Corylus colurna</i>	törökmogyoró
<i>Ginkgo biloba</i>	páfrányfenyő
<i>Laburnum anagyroides</i>	közönséges aranyeső
<i>Liriodendron tulipifera</i>	tulipánfa
<i>Malus baccata</i>	díszalma
<i>Platanus × acerifolia</i>	közönséges platán
<i>Prunus × cistena</i>	vérszilva
<i>Salix caprea</i>	kecskefűz
<i>Sophora japonica</i>	japánakác
<i>Sorbus rotundifolia</i>	kereklevelű berkenye
<i>Staphylea pinnata</i>	mogyorós hólyagfa
<i>Tilia tomentosa</i>	ezüsthárs
<i>Prunus fruticosa</i>	csepleszmeggy
<i>Prunus serrulata</i>	díszcseresznye

Tiltott fajok listái:

1143/2014. EU rendelet

az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának

és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

A rendelet alapján a tagországok képviselőiből álló inváziós fajok elleni védelemért felelős bizottság elfogadta azt a növény- és állatfajlistát, mely az Unió számára veszélyt jelentő inváziós idegenhonos fajok jegyzékét alkotja. A listán szereplő fajok egyedeire vonatkozó szigorú szabályok szerint tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak.

A listában szereplő növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
aligátorfű	<i>Alternanthera philoxeroides</i>
közönséges selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
borfa, tengerparti seprűcserje	<i>Baccharis halimifolia</i>
kaliforniai tündérhínár	<i>Cabomba caroliniana</i>
vízijácint	<i>Eichhornia crassipes</i>
cingár (aprólevelű) átokhínár	<i>Elodea nuttallii</i>
óriásrebarbara	<i>Gunnera tinctoria</i>
kaukázusi medvetalp	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
perzsa medvetalp	<i>Heracleum persicum</i>
sosnowsky-medvetalp	<i>Heracleum sosnowskyi</i>
hévízi gázló	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>
bíbor nebáncsvirág	<i>Impatiens glandulifera</i>
fodros átokhínár	<i>Lagarosiphon major</i>
nagyvirágú tóalma	<i>Ludwigia grandiflora</i>
sárgavirágú tóalma	<i>Ludwigia peploides</i>
sárga lápbuzogány	<i>Lysichiton americanus</i>
japán gázlófű	<i>Microstegium vimineum</i>
közönséges süllőhínár	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
felemáslevelű süllőhínár	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>
keserű hamisüröm	<i>Parthenium hysterophorus</i>
rózsás tollborzfü	<i>Pennisetum setaceum</i>
ördögfarok keserűfű	<i>Persicaria perfoliata</i>
kudzu nyílgyökér	<i>Pueraria montana</i> var. <i>lobata</i>

269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet**a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól**

A kormányrendelet melléklete meghatározza azoknak a fajoknak a listáját, melyek inváziós és termőhely-idegen növényfajoknak tekinthetők, így az 5. § (2) bekezdés értelmében a Natura 2000 gyepterületeken ezek megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	<i>Robinia pseudo-acacia</i>
amerikai kőris	<i>Fraxinus americana</i>
bálványfa	<i>Ailanthus altissima</i>
keskenylevelű ezüstfa	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
fekete fenyő	<i>Pinus nigra</i>
erdei fenyő	<i>Pinus silvestris</i>
gyalogakác	<i>Amorpha fruticosa</i>
kései meggy	<i>Prunus serotina</i>
zöld juhar	<i>Acer negundo</i>

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	<i>Phytolacca americana</i>
japánkeserűfű fajok	<i>Fallopia</i> spp.
kanadai aranyvessző	<i>Solidago canadensis</i>
magas aranyvessző	<i>Solidago gigantea</i>
parlagfű	<i>Ambrosia artemisiifolia</i>
selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
süntők	<i>Echinocystis lobata</i>

43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet

a növényvédelmi tevékenységről

A rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a földhasználó és a termelő köteles védekezni az alábbi növények ellen: parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), keserű csucor (*Solanum dulcamara*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), aranka fajok (*Cuscuta* spp.).

A természetes növényvilágra veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok hazai tudományos alapú jegyzéke szerinti további tiltott fajok:

Magyar név	Tudományos név
észak-amerikai őszirózsák	Aster lanceolatus (beleértve A. tradescantii), A.
nyugati ostorfa	<i>Celtis occidentalis</i>
átoktüske	<i>Cenchrus incertus</i>
díszárpa	<i>Hordeum jubatum</i>
japánkomló	<i>Humulus scandens</i>
kisvirágú nebáncsvirág	<i>Impatiens parviflora</i>
vékony szittvó	<i>Juncus tenoio</i>
közönséges vadszőlő	<i>Parthenocissus inserta</i>
tapadó vadszőlő	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>
kínai alkörmös	<i>Phytolacca esculenta</i>
magas kúpvirág	<i>Rudbeckia laciniata</i>
parti szőlő	<i>Vitis vulpina</i>
moszatpáfrány-fajok	<i>Azolla caroliniana (A. filiculoides), A. mexicana</i>
kanadai átokhínár	<i>Elodea canadensis</i>
törpe békalencse	<i>Lemna minuta</i>
kagylótutaj	<i>Pistia stratiotes</i>

7. Jó példák – sajátos építményfajták

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. De hogyan hirdessük portékánkat, szolgáltatásunkat úgy, hogy az ne legyen meghökkentő? Hiszen elsősorban a figyelemfelkeltés a célunk, és nem a járókelők rosszallásának kiváltása. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. Ha lehetőségünk van egy szebb utcakép, településkép megteremtésére, miért ne élénk a lehetőséggel? A 104/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet rögzíti a reklámok elhelyezhetőségének területi szabályait.

A község területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. Jó példa erre a fából készített reklámhordozó, melyre bárki elhelyezheti hirdetését.

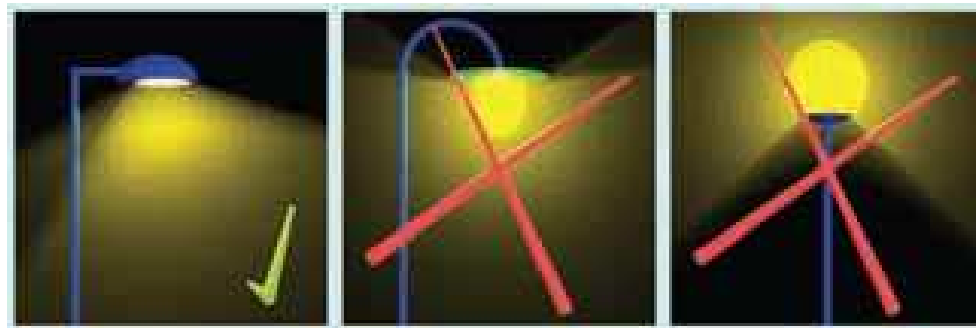
A buszmegálló meghatározó elemei a közterületeknek. Buszmegálló rekonstrukció esetén a település területén a buszmegállót javasolt egységes formai kivitelben, tetővel ellátva kialakítani. A természetes anyaghasználat kedvező benyomást kelt a községen átutazókban és a várakozó helyt használókban is.

buszmegálló jó példák más településről

8. A fényszennyezés elkerülését szolgáló szabályozás javaslata a LONNE ajánlásokat alapul véve

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a $0,3 \text{ cd/m}^2$ fényűrség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.
- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

Impresszum

Készítette:

RÁBASZENTMIHÁLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

9135 Rábaszentmihály Kossuth utca 32.

Tel: 96/284-290

Polgármester: Horváth Gábor

igazgatas@rabaszentmihaly.hu

Főépítész: Németh Eszter

nemetheszty79@gmail.com

Készítette:

Németh Eszter

Szerkesztette:

Németh Eszter

Szöveg:

Németh Eszter

Fotó:

Németh Eszter, Rábaszentmihály Község Önkormányzata

Építészeti útmutató ábrái:

Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

Rábaszentmihály, 2018.